

Taktaharkány és Hajdúböszörmény

Fajtakísérleti szemlék

2026. 08. 29.

*Nem volt kellemetlen az út sem és a nap sem. Sem zsúfoltság, sem tölem független gátló tényezők nem akadályoztak a haladásban. A tervezett érkezési időket két tényező módosította: Taktaharkány felé a miskolci letérőnél tévedtem, a taktaharkányi kísérlet után én döntöttem, hogy inkább Tokaj érintésével közelítem meg a hajdúböszörményt. Így közelebbről láthattam a már hátam mögött lévő Mátra után a Bükköt és a Zempléni hegyvidéket, de többet élvezhettem volna a mezőgazdasági tájból is, ha látványa élvezetes lett volna. Mindenesetre informatív volt! Különösen az Újfehértó és Hajdúböszörmény közötti leépült sokadrendű, valamikori „kövesút” és az ápolatlan, rossz földutak mentén tengődő senyvedő növényzet és „vízmegőrzés” címen ápolatlanul hagyott tarlók. Csodálkozom - és már évtizedek óta -, hogy a már lassan 40 éve a mezőgazdaságot uraló újgazdák inkább döcögnek, kerék- és tengelytörő vasbeton törmeléssel és sittel töltögetik a kátyúkat. Teszik ezt ahelyett, hogy grédert járatnának, vagy némi összhangra jutva a kérdésben, kijárták volna (ha már a mindenkor mezőgazdasági kormányzatnak eddig még nem jutott eszébe), az utak rendbetételét **hazai, és ne adj isten, „hazahozott” uniós forrásokból!***

Taktaharkány:

Ami azonnal feltűnt kívülről, hogy talán nem is lesz olyan rossz a termés!

Az első kellemetlenség mindjárt a talajállapot megtapasztalása során ért, amikor -a helyi szokások szerint „gyúrással” előkészített széles, 30 cm mély repedéseken bukácsolva kellett kilépnem a 160 métert a Top20 kísérletek kezdőparcellájáig. Nehezítette a járást, hogy szinte csúszós volt a talajfelszín ellepő vastag porréteg miatt.

A gyomirtás sikeres volt, azonban a rovarkártétel tünet jelentős fertőzöttségre utalt.

Az állományon belülről már módosult a kép! Kifejezetten rossz termést mutatott. A csenevész, csőnek nem mindenütt nevezhető terméskepleteket alig tartja a csőkocsány, érintésre hullanak. Sok a már eleve a meddő és meddővé vált tő. Szinte minden csövön, már ahol annak lehet nevezni, rovarkártétel tapasztalható, többnyire gombafertőzéssel párosulva. Számos csövön a F. verticillioides-re és Aspergillus flavus-ra már a Nigrospóra is rátelepedett. A rovarrágások nyomán fellépett gombafertőzés arra utal, hogy a virágzás táján mégiscsak lehetett valamiféle csapadék, amely segített a tünetek kialakulásában!

Hajdúböszörmény:

Még az „átkosban” épült, mára a gondviselésnek köszönhetően a többihez hasonlóan veszélyesre silányodott hosszú üzemi betonút az Suzukit időnként feldobta. Engem is, csak másként! A földutak itt is a többiek sorsát osztják, de legalább nem veszélyesek. Az esőhiány nem akadályozta meg a kezelőt legalább egy felszínápolási munka elmulasztásában – nyilván esztétikai okokból gondosan őrzi az őszi betakarítás elmélyült nyomait.

A Top20 kísérlet kultúrállapota – a gyomirtás sikeressége szempontjából a többihez hasonlóan jó volt. A „csövek” a kukoricamoly és a gyapottok bagolylepke hernyótól, ha nem is voltak mentesek, a kártétel enyhébbnek tűnt.

A termés Hajdúböszörményben is hasonló lesz a többi aszály által megviselt állományhoz. A termékenyülést és csőalakulást ráfoghatnánk a hibridek eltérő érzékenységére, de inkább „hőkupola”-hatást kellene mondani. Aszerint változnak a tünetek, hogy a kritikus időszakban az adott hibrid éppen hol tartott a pollenképzéssel, ill. a bibekitolással.

Hajdúböszörmény – egyelőre – ahol szártörés tapasztalható. Kérdés, hogy a jelenség eszkalálódik-e, másutt is megjelenik (az aszálytünetek között közönséges jelenség), vagi fajtabélyegként is értékelhető lesz-e?

A tapasztalatok közös értékelése lehet annak hangsúlyozása, hogy nem csak a vegyes fajtahasználat, hanem a rokonsági fokok szerinti különbözőség is fontos szempont a vetőmag vásárlás során! A hibridek genetikai hátterében – sok és sokéves tapasztalatra alapozva mondhatjuk-, hogy meglehetősen nagy a homogenitás foka a nemesítő házakon belül.

1. táblázat: A kísérletek első ismételése első parcelláinak 1. sz sorából vett véletlenszerű kezdőponttal 5 egymást követő csövének nedves bruttó (csöves) termése

Hely	Minta jele	Csővek száma	össztömeg, gramm	Mm, g/minta	Mm, t/ha
Taktaharkány	MK130, 1/1	5	410	307,5	4
Taktaharkány	MK140, 1/1	5	290	217,5	3
Hajdúböszörmény	MK130. 1/1	5	516	387	5
Hajdúböszörmény	MK140, 1/1	5	310	232,5	3

Megjegyzés: A morzsolás nem minden esetben lett volna lehetséges, s a kis tömeg miatt a szemnedvesség meghatározás sem hozott volna megbízható eredményt, úgy gondoltam, azért jelzésértéke lehet (és csak jelzésértékűnek szabad felfogni!) az adatok közlésének. A hagyományos csöves termés átszámítási módszerével dolgozva, a szem/csutka arányt 0,75-nek véve (a szemnedvességtartalmat tekintjük úgy, mintha azonos lett volna, tehát nem számolunk vele), látható, hogy a koraiakat kevésbé viselte meg az aszály. Ezt sejtette a parcellánkénti megfigyelés is. A kísérletek (és hibridek) várható termése a fenti elnagyolt becslés szerint 3 és 5 tonna/ha átszámított értékek közé eső parcellaátlagokból alakul ki.

Képmellékletek (a szerző felvételei):

1. Kép: Nigospórás felülfertőzés kukoricacső végen (Taktaharkány)

2. Kép: Mintacsövek a taktaharkányi Top20 kísérlet MK130 kísérlete (koraiak) 1. ismétlés 1. parcellájáról

3. Kép: Mintacsövek a taktaharkányi Top20 kísérlet MK140 kísérlete (középérésűek) 1. ismétlés 1. parcellájáról

4. Kép: Mintacsövek a taktaharkányi Top20 kísérlet MK130 kísérlete (koraiak) 4. ismétlés 10. parcellájáról

5. Kép: *Aspergillus flavus*-szal fertőzött csővég, gyapottok bagolylepke hernyó rágás nyomán (Taktaharkány)

6. Kép: 30 cm mély talajrepedések a taktaharkányi kísérleti terület talajában

7. Kép: Mintacsövek a Hajdúszoboszlói Top20 kísérlet MK130 kísérlete (koraiak) 1. ismétlés 1. parcellájáról

8. Kép: Mintacsövek a Hajdúszoboszlói Top20 kísérlet MK140 kísérlete (középérésűek) 1. ismétlés 1. parcellájáról

9. Kép: Mintacsövek a Hajdúszoboszlói Top20 kísérlet MK130 kísérlete (koraiak) 1. ismétlés 1. parcellájáról, törés előtt

10. Kép: A szártörés jelei (Hajdúböszörmény)

11. Kép: Gyapottok bagolylepke hernyók érfélben lévő kukorica (csenevész) csövön (Hajdúböszörmény)

12. Kép: Zárókép (Taktaszada)

∞∞∞∞